

KORT GENOTEERD

BOEGBEELD VAN NATUURBEHOUD ECKHART KUIJKEN MET PENSIOEN

Eind juni is prof. dr. Eckhart Kuijken, administrateur-generaal van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), met pensioen gegaan. Hij leidde het Instituut voor Natuurbehoud gedurende 20 jaar en zette daarna het nieuwe Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek op de sporen. Hij bouwde een loopbaan uit als gerenommeerd wetenschapper met het onderzoek van watervogels en wetlands als focus. Daarnaast is hij ook gekend als fervent natuurliefhebber en eigenereid activist.

Hij heeft zich vooral ingezet voor de wetenschappelijke onderbouwing van het natuurbeleid en -beheer. De aanwijzing van beschermde gebieden (vb. RAMSAR, Natura 2000, Vlaams Ecologisch Netwerk) is één van zijn grootste streefdoelen, evenals het stimuleren van een groeiend maatschappelijk draagvlak voor milieu, natuur en landschap. Vanuit die laatste optiek is Eckhart Kuijken al jarenlang lid van de Algemene Vergadering van CVN.

Eckhart Kuijken is misschien het meest bekend als fervent natuurliefhebber en eigenereid activist. Dit engagement kwam tot uiting in zijn voorzitterschap van de 'Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie' (1964) en van vzw 'Natuurreservaten' (1980-1986), nu 'Natuurpunt'.

Als lesgever en als boegbeeld van het IN(BO), als polderkenner en co-conservator van het reservaat 'Gulke Putten' te Wingene en vooral als begees-terend voordrachtgever heeft hij velen op het pad gebracht van natuurstudie en natuurbeleving. Met eenzelfde gedrevenheid hoopt hij een

pleitbezorger te blijven van een ecologisch gefundeerd natuurbehoud.

CVN wenst Eckhart het beste toe met zijn verdere 'loopbaan'!

BROCHURE RECHTEN EN Plichten VRIJWILLIGERSWERK

Door het Vlaams en de Provinciale Steunpunten Vrijwilligerswerk werd een handige brochure uitgegeven die de rechten en plichten van een vrijwilliger beschrijft. Wat is vrijwilligerswerk? Mag iedereen vrijwilligerswerk doen? Kostenvergoedingen, aansprakelijkheid en verzekeringen, informatieplicht vanwege de organisatie, relatie met het arbeidsrecht, ... het zijn allemaal aspecten van vrijwilligerswerk waar de betrokkenen heel wat vragen rond hebben.

Je kunt de brochure 'Goed gekend: over de rechten en plichten in het vrijwilligerswerk' gratis bestellen bij Nicolas De Baere van Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen. Tel. 02/282.19.44 of nicolas.de.baere@bblv.be

FEDERAAL WERKBOEKJE OVER BIODIVERSITEIT

Bombybook: biodiversifieer je met Bombylius! is niet meteen een goed in de mond liggende titel. Hij is ontleend aan Bombylius of Grote wolzwever, een bloembezoekende vlieg die je hier en daar in het voorjaar kunt waarnemen. Bombylius is de mascotte van de federale campagne rond biodiversiteit. Die omvat o.a. het interactieve spel www.bombygame.be en het hier voorgestelde bijhorende werkboekje. Het boekje is bedoeld voor leerkrachten en hun leerlingen van 8 tot 12 jaar. Behalve de nodige uitleg over biodiversiteit, bevat het praktische oefeningen en tips om de biodiversiteit te bevorderen op school, in huis en in de tuin. De oefeningen zijn geschikt voor de 2de en 3de graad basisonderwijs en beantwoorden aan de eindtermen. Het werkboekje bevat ook een zakje met zaadjes van wilde akkerbloemen om uit te zaaien, b.v. in een schooltuintje.

Leerkrachten kunnen het werkboekje gratis aanvragen -zolang de voorraad strekt!- bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, DG Leefmilieu, Victor Hortaplein 40 bus 10, 1060 Brussel, tel. 02/524.95.26 of info_environment@health.fgov.be

EDO-ADVIEZEN MINARAAD

Het voorbije jaar werd vanuit de gewestelijke Minaraad gepoogd om in te spelen op de internationale ontwikkelingen

rond Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO). Onder voorzitterschap van CVN-voorzitter Guido Van Steenberghe werd een *ad hoc* werkgroep EDO opgericht. Die werkgroep besliste om ook de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) bij de adviesprocedure te betrekken. EDO is immers geen zaak van de sector leefmilieu alléén, maar ook en vooral van het onderwijs en de volwasseneneducatie. Op 22 maart 2007 werd door beide adviesraden een gemeenschappelijk advies uitgebracht over 'Educatie voor duurzame ontwikkeling in het leerplichtonderwijs'. Meteen was dit het eerste gemeenschappelijke project van beide raden, wat een gunstige reactie uitlokte van Vlaams onderwijsminister Frank Vandenbroucke. Aangezien de VLOR zich uitsluitend over het leerplichtonderwijs wenste uit te spreken, werd door de Mina-raad nog een tweede, aanvullend advies uitgebracht over 'De organisatorische en beleidsmatige inschakeling en afstemming van natuur- en milieueducatie in de beleidsontwikkelingen rond EDO'. Beide adviezen werden voorbereid door een studie over 'De beleidsontwikkelingen inzake EDO' uitgevoerd door Anneleen De Smedt, medewerkster van de Mina-raad. Met deze adviezen ligt de bal nu in het kamp van de verantwoordelijke beleidsmensen.

Meer informatie over deze adviezen bij Anneleen De Smedt van de Minaraad, tel. 02/558.01.30. De adviezen en de studie zijn rechtstreeks in te kijken of te downloaden via www.minaraad.be

ABONNEMENT CVN-KRANT

Een abonnement op de CVN-krant is in principe gratis. U moet u altijd aanmelden als abonnee, via mail, telefoon, fax of brief.

We nodigen u wel uit om een vrijwillige bijdrage te betalen. Dit helpt ons niet alleen het tijdschrift maar ook de kosten te drukken. We zijn zo vrij om tweemaal per jaar een overschrijvingsformulier mee te sturen: in het eerste (maart) en derde (september) nummer. Dit gebeurt automatisch naar alle abonnees. Een formulier in september betekent niet dat u –mocht u dit wensen– nog niet zou betaald hebben...

Opgelet: betalen geldt niet als aanmelding voor een abonnement. Gelieve dit steeds te doen op de manier zoals hierboven aangegeven!

INFO

CVN-LANDELIJK SECRETARIAAT:

Meir 44a 2000 Antwerpen
03/226.02.91, fax 03/233.59.97,
info@c-v-n.be
www.c-v-n.be

Stafmedewerkers:

Paul Stryckers, directie, redactie CVN-krant
paul.stryckers@c-v-n.be
Ilse Snoeck, administratie
ilse.snoeck@c-v-n.be

Stella Van Hofstraeten, ondersteuning vrijwilligers
stella@c-v-n.be

Ellen Vandenplas, IKZ, lokaal duurzaam beleid en EDO
ellen.vandenplas@c-v-n.be
Guy Lacroix, boekhouding,
guy.lacroix@c-v-n.be

CVN IN DE PROVINCIES:

ANTWERPEN

Educatief medewerker: Bea Verreet
Meir 44a, 2000 Antwerpen
03/226.02.91
bea.verreet@c-v-n.be

LIMBURG

Educatief medewerker: Petra Haesen
CVN-Werkgroep Limburgse Natuurgidsen
Het Groene Huis, Domein Bokrijk, 3600 Genk
011/26.54.82
cvn.limburg@telenet.be

OOST-VLAANDEREN

Educatief medewerker: Pieter Blondé
Geen provinciaal secretariaat
055/33.54.49
pieter.blonde@c-v-n.be

VLAAMS-BRABANT

Educatief medewerker: Christy Vanfraechem
Villa Coremans, Gelrodeweg 2, 3200 Aarschot
016/35.30.96
cvn@rlnh.be

WEST-VLAANDEREN

Educatief medewerker: Ann D'Heedene
Geen provinciaal secretariaat
050/82.57.26
cvn.westvlaanderen@skynet.be

NIEUWS VAN TANDEM

CURSUSSEN EN VORMINGS-avonden VOOR MILIEURAADSLEDEN ZIJN WEER IN HET LAND!

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 werden ook veel milieuraadsleden opnieuw samengesteld. Het ideale moment dus voor een cursus voor milieuraadsleden. Via deze cursus willen we immers milieuraadsleden wapenen om met de raad goede milieuvragen uit te kunnen brengen bij het lokale bestuur. We behandelen thema's zoals lokaal milieubeleid, de werking van een gemeentelijke milieuraad, de gemeentelijke begroting en de relatie tussen de sectoren landbouw en natuur.

Praktisch? In Vlaams-Brabant en Antwerpen gaan dit najaar alvast nieuwe cursussen van start, met steun van de betreffende provincies. Zo start een cursus in Antwerpen op 2 oktober, een cursus in Leuven op 9 oktober en een cursus in Asse op 22 november. Deze cursussen hebben plaats op vijf weekavonden, tekens in principe van 19u30 tot 22u30 (uitgezonderd Asse: start telkens om 19u00). Ook de provincie West-Vlaanderen komt dit najaar nog aan bod.

Naast de cursussen voor milieuraadsleden zijn er dit najaar ook nog enkele vormingsavonden 'klimaatbeleid in uw gemeente' speciaal voor milieuraadsleden. Het onderwerp van deze avond zijn de mogelijkheden om de klimaatsverandering aan te pakken binnen je gemeente en het advies dat je hieromtrent best aan je gemeente geeft. Deze vormingsavonden werden in het voorjaar reeds in Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg aangeboden. Wegens het grote succes

worden ze herhaald in het najaar. **Praktisch?** De vormingsavond wordt tweemaal herhaald in de provincie Antwerpen, met steun van de provincie Antwerpen (25 oktober te Turnhout en 27 november te Mechelen) en er wordt een gelijkaardige avond aangeboden in West-Vlaanderen in samenwerking met de provinciale MINA-raad (7 november te Brugge). **Info & inschrijvingen:** www.tandemweb.be, 02/292.19.40 of ellen.vandenplas@c-v-n.be

Krant

Driemaandelijks tijdschrift voor natuur- en milieueducatie in Vlaanderen

België - Belgique
PB
Antwerpen X
8/3630

P508830

37ste jaargang nr. 3 juli – augustus – september 2007

Uitgegeven door het Centrum Voor Natuur- en milieueducatie vzw • ISSN 0771-291X • V.U.: P. Stryckers, Meir 44a, 2000 Antwerpen • Kantoor van afgifte: Antwerpen X •

De CVN-Krant verschijnt in: maart - juni - september - december • Abonnementen en redactie: Meir 44a, 2000 Antwerpen, tel.: 03-226 02 91, fax: 03-233 59 97, e-mail: info@c-v-n.be • url: www.c-v-n.be

INHOUD

CURSUS GRENSPARK-
NATUURGIDS

ENGAGEMENT VAN
CURSISTEN

MILIEUVERLICHT
LESGEVERS

NIEUWS UIT DE
PROVINCIES

TANDEMNIUWS

BOEKBESPREKINGEN

KORT GENOTEERD

OVER DE GRENS... EEN UITDAGING VOOR ELKE NATUURGIDS!

In den beginne...

Toen ik hier –inmiddels ook al tien jaar geleden– in “De Vroente” kwam werken, profileerde dit natuureducatiecentrum van de Vlaamse Overheid zich vooral als bezoekerscentrum bij het natuurreservaat Kalmthoutse Heide. Om die educatie vorm en kracht te geven, werden er leerkrachten uit het onderwijs gedetacheerd om hun (natuur)ervaringen te vertalen in vernieuwende NME-programma's. Al gauw beleefde De Vroente een soort “big bang” waarbij de educatoren de binnenstromende aanvragen geenszins alleen konden verwerken. Oplossing: de plaatselijke VMPA-verantwoordelijke (Jenny Geuens) schoot ons met haar gidsenploeg ter hulp. Wie als natuurgids het een of ander Vroente-programma wel zag zitten, engageerde zich om samen met ons ervaringsgericht te werken, met materiaalassen en leskisten te sleuren en soms zelfs mee natuurtheater te spelen! Zo werd onze gidsenwerking uitgebouwd onder de

drijvende –lees nimmer aflatende– overredingskracht van Greet Hermans.

De Heide wordt Grenspark

In 2002 gaat het *Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide* van start. Dit samenwerkingsverband omvat vooral een eenduidige beleids- en beheervisie in het teken van duurzame ontwikkeling. Binnen het Grenspark is ook een werkgroep Voorlichting en Educatie actief. Marten Wiersma, coördinator, wou zijn gloednieuw ingesteld “Grenspark” duidelijk profileren. Daarom zocht hij de professionele steun bij het Natuureducatiecentrum De Vroente en de jarenlange ervaring bij de vrijwilligers van VMPA en IVN. Hij stelde voor om dit te doen door middel van nieuw te ontwikkelen bijscholingen. Hier zag ik mijn kans schoon om het idee van een grensoverschrijdende natuurgidsencursus te lanceren! Zijn doel was immers ook de Vlaamse en Nederlandse organisaties met elkaar in contact te brengen, nieuwe werkvormen en excursies te introduce-

ren om uiteindelijk de educatie over en in het Grenspark uit te laten dragen door een keure van Grensparkambassadeurs. Hier en daar werden er gerichte initiatieven genomen. Zo ging het “Mierentheater” voor enkele voorstellingen naar de Nederlandse kant en werkte Ignace Ledegen een vervolgmodule “Grenspark” uit bij de bestaande cursus “heidegids”.

Beneluxconferentie 2005: een doorbraak!

Het thema van deze werkconferentie was “Grensoverschrijdende natuur”. Hier kon ik mijn ei eindelijk kwijt. Bij een van de sessies werd gepeild naar de basisvoorwaarden om tot een grensoverschrijdende samenwerking te komen. Ik belandde in een werkgroepje met Ruud Maarschall en Paul Stryckers, vertegenwoordigers van respectievelijk IVN en CVN. Over de algemene doelstelling “meer natuur en een beter milieu in een duurzame wereld voor iedereen” waren we het vlug eens! Meer specifiek voor het Grenspark wilden we een expe-

rimenteerplatform opzetten om de beste inhoud en methodieken te selecteren uit natuurgidsencursussen aan beide zijden van de grens (*best practices*). In ons “wauw”-enthousiasme ontwierpen we ter plekke nog een eerste stappenplan. Begin 2005 werd er door het Grenspark een stuurgroep geïnstalleerd met de kopstukken van alle betrokken partijen. Als voorbereiding heb ik eerst de Nederlandse en Vlaamse cursusboeken naast elkaar gelegd. Dat lukte aardig qua inhoud, iets minder op het vlak van de methodiek. Als praktische ervaring kon ik wel alleen maar op de eigen CVN-natuurgidsenopleiding terugvallen. Over de manier van aanpak bij onze noorderburen wist ik niets af. Hier kreeg ik wel snel de nodige opleiding van de IVN-collega's. Uit de leden van de stuurgroep werd al vlug een “cursusteam” geselecteerd dat de dagdagelijkse opvolging van de cursus toevertrouwd kreeg. Bij ons zouden ze dat gewoon een “werkgroepje” noemen, met de nadruk op WERK na-

tuurlijk! Aanvankelijk telde ons ploegje zes personen. Maar bij het van start gaan van de cursus bleek al gauw het tekort aan logistieke en administratieve steun. Zo werken we nu samen met vrijwilligers uit de plaatselijke VMPA-gidsenploeg die ongelooflijk nuttig werk verrichten.

Wat is er “anders” in Nederland?

Bij onze Noorderburen duurt de natuurgidsenopleiding dubbel zo lang, dus twee jaar. Nadien word je automatisch lid van IVN. De leiding is in handen van een “cursusteam”. Dit is een vast clubje van docenten, die het hele lessenverloop voor hun rekening nemen. In Vlaanderen werken wij met vrijwillige lesgevers die gewoonlijk gespecialiseerd zijn in een of ander lesonderwerp. In beide landen hanteert men een cursusboek. De leerinhoud is nagenoeg dezelfde. De Vlaamse lesgevers krijgen ondersteuning door middel van kant en klaar lesmateriaal. De Nederlandse collega's kunnen terugvallen op een livi-

HET CVN VERWENT ZIJN VRIJWILLIGERS : PROVINCIALE CURSUSMEDEWERKERSDAGEN 2007

De cursuswerking van het CVN draait voor een groot deel op vrijwilligers die zich belangeloos inzetten als lesgever, excursiebegeleider, cursusbegeleider of beoordelaar van terreinstudies en/of wandelingen. We zijn al deze mensen enorm dankbaar, zonder hen zou het CVN immers niet kunnen bestaan en zouden er geen natuurgidsen gevormd worden. Om al deze vrijwilligers te bedanken organiseert het CVN jaarlijks een cursusmedewerkerdag, waarop de medewerkers op een fijne manier op de hoogte worden gebracht van nieuwe trends en ontwikkelingen binnen het CVN en binnen de natuureducatieve sector. In 2005 hadden deze cursusmedewerkerdagen voor het eerst op provinciaal niveau

plaats. Ze waren een succes en daarom willen we dit initiatief graag herhalen. Elke provincie heeft haar eigen programma, afhankelijk van het plaatselijke aanbod. De organisatie van de medewerkersdagen is in handen van de provinciaal educatief medewerker met ondersteuning vanuit het landelijk secretariaat in Antwerpen. De provinciale medewerkersdagen zijn in de eerste plaats bedoeld voor (toekomstige) CVN-cursusmedewerkers, maar staan ook open voor alle natuurgidsen. Zij kunnen op de onderstaande adressen een persoonlijke uitnodiging aanvragen voor de medewerkersdag naar hun keuze.

Provincie West-Vlaanderen
De West-Vlaamse CVN-med-

werkers zijn op zaterdag 1 december te gast in het provinciaal centrum Bulskampveld te Beernem. Op het programma staan een hele hoop workshops waaruit de deelnemers kunnen kiezen: een infosessie over vrijwilligersvergoedingen en gidsen als zelfstandige in bijberoep, op stap met een landbouwnatuurgids, culinaire vertelsels, een workshop verhalen vertellen, het educatief materiaal van Bulskampveld,... Deze cursusmedewerkerdag staat ook open voor alle West-Vlaamse natuurgidsen (geef een seintje op het onderstaande adres als je wil deelnemen of meer info wil). *Meer info: cvn.westvlaanderen@skynet.be of 050/82.57.26 en raadpleeg de rubriek 'nieuws uit West-*

Vlaanderen' verderop in deze CVN-krant!

Provincie Oost-Vlaanderen

Met de bus trekken de Oost-Vlaamse medewerkers op zaterdag 28 oktober naar Bortel in Nederland. Daar bevindt zich de Kleine Aarde, een duurzaam natuureducatief centrum. Hier zijn verschillende technieken voor duurzaam energieverbruik samengebracht. De deelnemers krijgen er informatie over hun ecologische voetafdruk en vernemen meer over verschillende technieken om duurzamer te leven. *Meer info: pieter.blonde@c-v-n.be of 055/33.54.49.*

Provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant

De cursusmedewerkers uit deze

provincies gaan samen vreemd op zaterdag 24 november 2007. We trekken met de bus naar de ledendag van onze Nederlandse zusterorganisatie het IVN in de Beekse Bergen in Tilburg. Het thema van de dag is ‘NME over de grenzen’. We maken kennis met de manier waarop Nederlandse natuurgidsen te werk gaan en er is ruim tijd om te verbreederen. Er zijn bovendien heel wat leuke randactiviteiten in de Beekse Bergen voorzien. *Meer info: info@c-v-n.be of 03/226.02.91. Lees ook het artikel over de cursus grensparknatuurgids in dit nummer van de CVN-krant!*

Provincie Limburg

De Limburgse cursusmedewerkers worden op zaterdag 24 november (14u00) uitgenodigd in

het Groene Huis in Bokrijk voor een infosessie over het cursusprogramma in 2008 en over de verhouding tussen de vrijwilliger en de werkgroep. Er zijn keuzesessies ‘EHBO voor het begeleiden van cursussen en excursies’ en ‘Eigen-aardigheden in de natuur’. *Meer info: cvn.limburg@tele-net.be of 011/26.54.82.*

Ben je (nog) geen CVN-cursusmedewerker en ontvang je graag een uitnodiging voor een van de provinciale medewerkersdagen? Geef een seintje via de vermelde contactgegevens, dan krijg je een persoonlijke uitnodiging toegestuurd.

Schaapskudde in het Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide (foto Paul Stryckers CVN)

ge “docentenhandleiding”. Surplus voor het IVN is hun “werkvormenboek”. Deze handige methodiekencodex krijgt elke Nederlandse cursist steevast als leidraad in de natuurgidsenopleiding. Over de manier van lesgeven kan veel verteld worden, maar samengevat kan je het volgende stellen: in Vlaanderen wordt vooral gedeoceerd, in Nederland wordt meer inbreng van de deelnemers zelf gevraagd.

Ontwerp cursusplan... noem het maar “lessenrooster”

Na verschillende bevragingen bleef het volgende idee overeind: het basisstramien volgt de “cursusblokken” uit het Nederlandse “cursistendeel”, aangevuld met een gebiedsspecifieke module “Grenspark” en met een duidelijker afbakening van de methodieklessen. De sterke punten van beide cursussen moeten worden samengebracht en extra gekruid met tips uit onze methodiekentrukendoos. De cursus moet iedereen de kans bieden om enige basiskennis op te steken over natuur en milieu. Vanuit verwondering voor de eigen leefomgeving en de beleving hiervan, worden bio-buitenwerk en inzichten in natuurlijke samenhang afgewisseld. In het kader van echt natuurgidsenwerk mag je allerlei methodieken zelf ervaren en uitproberen. Educatief streefdoel is –als vrijwilliger– zoveel mogelijk mensen betrekken bij natuur, milieu en landschap om tot een meer duurzame samenleving te komen. Bij het eind van de opleiding moet de cursist in staat zijn om een eenvoudige natuuractiviteit te organiseren en/of te begeleiden voor een doorsnee publiek. Hij of zij leert vlot samenwerken met andere gidsen en beheerst de basisvaardigheden inzake sociale communi-

catie. Als natuurgids ken je de werking van CVN-IVN, ondersteun je hun werking en draag je het **gedachtegoed** van deze organisaties verder uit. Zo zal een cursist die actief het hele cursustraject volgt en inzet toont voor natuur- en milieueducatief werk, het (grensoverschrijdend) diploma natuurgids (CVN – IVN) ontvangen. Na veel denk- en vergaderwerk kon ik aan het opstellen van een cursusplan beginnen. Dit resulteerde in een traject van 43 lessen. Hierin zitten 13 excursies én een (oefen)weekend in de Loonse en Drunense Duinen! Het Grenspark ging akkoord met het aangeboden plan en begon meteen –als initiatiefnemer en sponsor– met de weraving van 15 Vlaamse en 15 Nederlandse kandidaten.

Start van een nooit eerder genomen initiatief

Op 12 september 2006 gingen 28 cursisten –ongeveer voor de helft Vlamingen en voor de andere helft Nederlanders– van start met de eerste grensoverschrijdende “Natuurgidsencursus Grenspark”. Niet alleen de nationaliteit was een heterogene factor maar ook qua opleiding, achtergrond en leeftijd verscheen er een bont allegaartje natuurfanaten in De Vroente.

Hoe ver staan we (ze) nu?

In september beginnen we aan de laatste 10 lessen. De cursisten hebben tijdens de afgelopen vakantiemaanden nog extra tijd gekregen om aan stages en educatieve opdrachten te werken. Voor het cursusteam breekt nu een drukke evaluatieperiode aan. Ook gaan we met de groep nog op werkweekend naar de Loonse en Drunense Heide. In dit (voor ons zéér herkenbaar?) gebied mogen onze aspirant-natuurgidsen al wat van hun kunnen demonstreren. We wisten ook Trudy van Mid-

den te strikken, een straffe Hollandse madam die een “Vindselmuseum” heeft. Ze weet in een workshop rond “natuurvindsels” het artistieke, wetenschappelijke en humoristische van gevonden voorwerpen op wonderlijke wijze te combineren. Voor gepaste avondanimatie hebben we ook gezorgd. We testen bestaande en zelf ontworpen natuurspellen uit tussen pot en pint... In de laatste lessenreeks ligt de nadruk helemaal op het Grenspark. Onze cursisten krijgen hier de basisweetjes aangereikt voor hun latere “Grensparkgids-carrière”... Begin januari hopen we dan ook aan zoveel mogelijk kandidaten een “dubbel diploma” (met CVN en IVN signatuur) te kunnen uitreiken.

Tot slot...

...nog een woordje van dank aan Marten Wiersma, die ondertussen de leiding van het Grenspark heeft doorgegeven. Hij heeft er in eerste instantie voor gezorgd dat dit gedurfde project gerealiseerd werd. We zullen daarom als toekomstige natuurgidsen in het Grenspark zijn stokpaardje goed onthouden: “Communicatie met de bewoners en bezoekers van het Grenspark is van kapitaal belang!”

Rudy Sempels

Verantwoordelijke grensoverschrijdende natuurgidsencursus Grenspark De Zoom - Kalmthoutse Heide; een samenwerking tussen CVN, IVN en het Grenspark.

BOEK-BESPREKINGEN

STERREN EN PLANETEN IN BEELD

Bijna elke CVN-krant is er de voorstelling van een nieuwe aflevering in de educatieve ‘In Beeld’ reeks. Ditmaal kijken de samenstellers hogerop, en wel tot in de sterrenhemel. Past een sterrenkundige uitgave in een reeks voor NME’ers? Want wil NME mensen niet aansporen tot een betere relatie met hun natuurlijke omgeving? Maar kun je je verantwoordelijk voelen –laat staan verantwoorde-lijk zijn– voor b.v. de planeet Jupiter? Sommigen zullen zeker bevestigend antwoorden op de eerste vraag, omdat het kijken naar de sterren de mens confronteert met zijn eigen nietigheid in het onmetelijke heelal. Ecocentrisch geïnspireerde milieufilosofen baseren daar hun stelling op dat de mens niet de maat aller dingen kan zijn. De sterrenhemel zou aldus de mens moeten aansporen om zorgvuldig om te gaan met de eigen planeet. Feit is dat heel wat mensen het boeiend vinden om naar de sterrenhemel te kijken en om er meer over te weten te komen. Natuurgidsen die avond- en nachtexcursies organiseren, b.v. naar uilen of vleermuizen of Vroedmeesterpadjes, kunnen hiervan profiteren om hun publiek ook eens omhoog te laten kijken –als de hemel niet bewolkt is tenminste. Meteen komen we in onze streken dan wél bij een milieuthema uit. Iedereen weet immers dat bij ons veel minder

hemellichamen te zien zijn dan b.v. op de camping in Zuid-Frankrijk. Dit heeft alles te maken met lichtvervuiling. Die is hinderlijk voor sommige nachtdieren, maar is vooral ook een teken van een gigantische energieversterving. Het boekje gaat in op enkele algemene begrippen rond planeten en sterren. Het tweede deel bestaat uit een beschrijving van enkele makkelijk te herkennen sterrenbeelden. Ook dit is een leuk thema: sterrenbeelden zijn menselijke concepten die ons toelaten om enigszins orde in de chaos te scheppen (het Griekse woord kosmos betekent overigens ‘orde’ en is het tegendeel van chaos). En is dat niet wat we met de ganse natuur op aarde doen?

Bos, F. (2007) *Sterren en planeten in beeld*, uitg. KNNV Uitgeverij i.s.m. Stichting De Koepel, Zeist, paperback, 34 p. met uitklapkaart, full color, ISBN 978 90 5011 254 3, prijs: € 4,95.

P.S.

CVN-onderzoek naar het engagement van cursisten natuurgids op het einde van de cursus

Engagement binnen de natuurbeweging

Recentelijk (2005-2006) werden 201 cursisten natuurgids op het einde van de cursus bevraagd naar hun engagement binnen de natuurbeweging. 33% gaf aan reeds vóór de cursus actief lid van een natuurvereniging te zijn; 14% werd tijdens de cursus actief; 47% van de cursisten wil na de cursus actief lid worden van een natuurvereniging. Slechts 6% geeft aan geen actief lid te willen worden van een natuurvereniging.

Dit betekent dat na de cursus natuurgids bijna de helft van de deelnemers die de cursus tot op het einde volgde, zich nog niet actief verbonden heeft aan een lokale natuurvereniging. Hier is dus nog een groot potentieel van beschikbare geïnteresseerden die reeds een degelijke vorming hebben genomen als natuurgids en meteen in een natuurvereniging inge-

schakeld zouden kunnen worden.

Engagement als natuurgids

Op de vraag of de cursisten de intentie hebben om als natuurgids actief te worden, antwoordt 84% positief. Van hen gidste 17% al op het moment van het invullen van de enquête, 27% geeft aan binnenkort te zullen gidsen en 56% heeft de intentie op langere termijn natuurgids te willen worden nadat eerst nog wat meer praktijkervaring werd opgedaan.

Concreet betekent dit dat er na de cursus een groot percentage van de cursisten klaarstaat om in de natuur te gidsen, al zijn ze daartoe nog niet concreet aangezocht door een vereniging of hebben ze zelf nog geen concrete plannen (140 van de 201 ondervraagden). Het loont dus de moeite dat de natuurverenigingen deze mensen trachten

te activeren binnen hun organisatie.

Redenen waarom cursisten niet als natuurgids actief willen worden

De cursisten konden ook opgeven om welke redenen ze twijfelen om als natuurgids actief te worden of dat niet wensen te worden. Het valt op dat het aantal mensen dat bezwaren heeft relatief klein is. Aangezien een cursist meerdere antwoorden kon aankruisen, kunnen we hier niet met percentages werken.

- 34 cursisten op 201 geven aan enkel in eigen familie-, vrienden-, werk- en/of hobbykring iets te willen doen met wat ze tijdens de cursus hebben geleerd.
- 10 cursisten op 201 geven aan nog over onvoldoende natuorkennis te beschikken om zelf te gidsen.

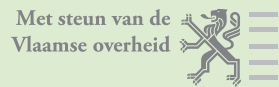
- 10 cursisten op 201 geven aan over onvoldoende tijd te beschikken.
- 9 cursisten op 201 geven aan de cursus enkel ter persoonlijke verrijking te hebben gevolgd.
- 5 cursisten op 201 geven aan dat ze zich te onzeker voelen om een groep te begeleiden.

De cursus natuurgids slaagt er algemeen dus goed in om aan de overgrote meerderheid van de cursisten de nodige kennis en vaardigheden, het nodige zelfvertrouwen en voldoende motivatie bij te brengen zodat zij zichzelf op het einde van de cursus in staat achten om als natuurgids voor een groep actief te zijn.

Stella Van Hofstraeten
Stafmedewerkster ondersteuning vrijwilligers CVN

CVN TRAIT MILIEUVERLICHT LESGEVERS!

Milieuverlicht verbruiken! Dit is de naam van het NME-project waaraan CVN sinds september 2006 vlijtig meewerkt. Het project is een initiatief van Netwerk Bewust Verbruiken vzw, Centrum Voor Natuur- en milieueducatie vzw, Ecolife vzw, Greenpeace vzw, VELT vzw, VIBE vzw en WWF-Vlaanderen vzw met de steun van de Vlaamse Overheid. Zoals de naam al laat vermoeden, beoogt dit project mensen in hun dagelijkse praktijk milieusparender te laten consumeren.

Uitgangspunt van dit project zijn de vormingen die heel wat organisaties al aanbieden om slim te verbruiken: vormingen om bewuster om te gaan met water en energie, te kiezen voor mens- en milieuvriendelijke voeding of om gezond te bouwen en te wonen. Om dit aanbod beter gekend te maken

bij individuen en sociaal-culturele organisaties, om een nieuw aanbod af te stemmen op de vraag in het sociaal-cultureel werk, om nieuwe lesgevers aan te trekken en bestaande lesgevers te ondersteunen werden volgende producten, zoals dit heet in projecttaal, ontwikkeld. In het najaar van 2006 en het voorjaar van 2007 bezochten alle projectpartners verschillende afdelingen van sociaal-cul-

turele organisaties om te peilen naar de vormingsbehoeften die bij deze afdelingen leven met betrekking tot milieusparend consumeren. De resultaten van deze behoefteanalyse worden alvast voorgesteld op de studiedag op maandag 22 oktober te Brussel (Consciencegebouw, zaal G.042.) In het voorjaar 2007 organiseerde CVN in samenwerking met de andere projectpartners een didactische training voor (kandidaat)lesgevers die nu en in de toekomst les zullen geven rond milieu en verbruik. Op die manier willen we lesgevers ondersteunen om een kwalitatieve les te verzorgen. In Gent en Antwerpen nam telkens een groep van lesgevers gedurende twee zaterdagen deel aan een

training. Tijdens deze training werd dieper ingegaan op de vaardigheden van een goede lesgever. Er werd gezocht naar antwoorden op vragen als: 'hoe ga ik om met verschillende doelgroepen?', 'Welke werkvormen zijn er?', 'Hoe maak ik mijn les boeiend?', 'Hoe ga ik om met lastige klanten?', ... Dit bleek alvast het recept voor twee dagen intensief oefenen en het uitwisselen van ervaringen, alles doorspekt met een gezonde dosis theorie. Alles werd bovendien stevig 'verlicht' met een mooi voorjaarszonnetje. Lesgevers die les willen geven rond milieu en verbruik en die de vorige trainingen gemist hebben, kunnen dit najaar alsnog deelnemen aan de training.

ningen die plaatsvinden in november en december. Eveneens in de mooie mei-maand van 2007 zag de webstek www.verlicht.be het eerste levenslicht. Deze vormingsdatabank rond milieu en verbruik biedt consumenten en sociaal-culturele organisaties een volledig overzicht van cursussen, lezingen of workshops die mensen helpen hun ecologische voetafdruk te... verlichten. Individuele bezoekers kunnen een keuze maken uit het aanbod open voor iedereen. Sociaal-culturele organisaties kunnen vormingen aanvragen of in overleg op maat laten uitwerken. Neem dus gerust een kijkje! Ook dit najaar wordt naarstig verder gewerkt aan dit project. Zo is er alvast de studiedag 'naar een betaalbaar milieueducatief aanbod?' op 22 oktober

te Brussel. En ook de didactische trainingen in november (Leuven, 10 en 24 november) en december (Berchem, 1 en 15 december) zijn niet te missen voor kandidaat lesgevers in de natuur- en milieusector. Met dit project kleuren we alvast onze opdracht als vormingsinstelling voor de milieubeweging weer een stukje verder in. U hoort nog van ons!

Meer informatie over het project?
Neem contact op met Sarah Le-fevere, info@verlicht.be of www.verlicht.be
Meer informatie over de training voor kandidaat lesgevers?
Neem contact op met Ellen Vandenplas, ellen.vandenplas@c-v-n.be of www.c-v-n.be

NIEUWS UIT DE PROVINCIES

WEST-VLAANDEREN

Uitnodiging 2e Provinciale Natuurgidsendag - zaterdag 1 december 2007

Op deze dag wil het CVN alle natuurgidsen en cursusmedewerkers in de watten leggen. De cursusmedewerkers willen we bedanken voor het enthousiast verzorgen van allerhande taken binnen ons cursustraject. De natuurgidsen willen we een duwtje in de rug geven om hun gidsbeurten met actieve methodieken in te kleuren. Speciale aandacht gaat naar natuurgidsen die recent –tot 2 jaar terug– afgestudeerd zijn. Bezoekerscentrum Bulskampveld, Bulskampveld 9 te Beernem. Deelname (workshop en drank) is gratis. Voor de biologische broodmaaltijd wordt een bijdrage van 7,5 € gevraagd. Zelf boterhammen meebrengen kan ook.

Programma:

- 9u Ontvangst met koffie en thee
9u30 Inleidend woord
9u40 Keuzeactiviteit
- Recent afgestudeerde natuurgidsen: Wat na de cursus natuurgids?

Dikwijls horen we het verhaal dat men als recent afgestudeerde natuurgids nooit opgebeld wordt om een gidsbeurt te geven. We willen naar jullie vragen luisteren en samen naar oplossingen zoeken. We denken hierbij aan buddy's, contacten leggen met bezoekerscentra, NME-centra en verenigingen, vervolgm modules. We peilen ook naar knelpunten bij het gidsen of vragen naar ondersteuning.

- Overigen: Informatie over de nieuwe projecten: Leren voor duurzaamheid, herwerking cursus natuurgids, netwerk duurzaam verbruiken...

- 10u15 Keuzeactiviteit
- Vergoedingen: vrijwilligersvergoeding en zelfstandige in bijberoep. Voor dit laatste doen we beroep op een fiscalist. Daarna bezoek tentoonstelling over vleermuizen en lespakket
 - Met de landbouwnatuurgids op stap
- 12u15 Duurzame picknick
13u15 Keuzeactiviteit
- Proevertjes binnen natuurwandelingen
 - Bezoek Vogelopvangcentrum Bulskampveld

- 14u45 Koffiepauze
15u Keuzeactiviteit
- Leren vertellen (actief voorlezen)
 - Vossenstreken: actieve kennismaking met het educatieve pakket van Bezoekerscentrum Bulskampveld
- 16u30 Gezellig keuvelen met een hapje en een drankje.

Deze dag wordt mede mogelijk gemaakt door het enthousiaste team van het Bezoekerscentrum Bulskampveld.
Inschrijven kan tot 23 november bij Ann D'heenede, 050 82 57 26 of cvn.westvlaanderen@skynet.be

Paddenstoelen zoeken in Vlaanderen: "Een aanmoediging voor beginners"
Een inventarisatieproject voor Vlaanderen moet in de toekomst een beter inzicht geven in de diversiteit, het voorkomen en verspreiding van paddenstoelen. In samenwerking met de Provincie ondersteunt en begeleidt Natuurpunt het project

in de provincie West-Vlaanderen. Om zoveel mogelijk mensen bij dit initiatief te betrekken is er een laagdrempelig deelproject voorzien waaraan iedereen kan meewerken :
"Op zoek naar paddenstoelen met begeleiding en aandacht voor 60 soorten"
Met dit programma wil *Mycologia Zuid-West-Vlaanderen* wat interessante voorkennis meegeven die leidt tot gemakkelijkere individuele herkenning van onze paddenstoelen in het veld. Gericht naar alle publiek, met of zonder voorkennis, starten wij met een eerste kennismaking van de soms wel geheimzinnige paddenstoelenwereld waarin ook de 60 soorten nader bekeken worden uit het laagdrempelige deelproject. Hoe leven zij, in welk natuurtype zijn ze te vinden, wat is hun functie in de natuur, en wat betekenen zwammen voor de mens, vriend of vijand? Vervolgens zoeken wij paddenstoelen in biotopen van verschillende aard zodat een grote verscheidenheid aan bod komt. We bekijken hun veldkenmerken 'onder de loep' als eerste stap tot het herkennen en op naam brengen van de soort. Voor soorten uit de groep van 60 gebruiken we de Natuurpuntbrochure: 'Paddenstoelen zoeken....een aanmoediging voor beginners'. Wie wil deelnemen aan dit uitzonderlijke programma wordt gevraagd vooraf in te schrijven. Deelname: € 5,00; Natuurpuntbrochure: € 3,00

Bijkomende info: Frank Vandendriessche, tel. 056/22.71.39, Vandendriessche.frank@skynet.be; surf naar www.mycologia.tk voor meer informatie over het volledige activiteitenprogramma.

Ann D'heenede, provinciaal educatief medewerkster CVN

VLAAMS-BRABANT

Natuurouders in Vlaams-Brabant: een succesverhaal

Uitreiking honderdste diploma op de Natuurouderdag op 16 juni 2007 in het Provinciedomein Kessel-Lo.

In 1997 vond de eerste cursus Natuurouder plaats in Vlaanderen. CVN werkte toen deze cursus uit in opdracht van Provincie West-Vlaanderen. Kort daarna werd de cursus verder op punt gezet in het grensoverschrijdende Euregio-project Natuur, Milieu en Burgers door het CVN, de provincies West- en Oost-Vlaanderen en de Nederlandse provincie Zeeland. Ondertussen zijn er al heel wat Natuurouders opgeleid in Vlaanderen. De natuurouders helpen vrijwillig bij de natuur- en milieulesen in het kleuter- of lager onderwijs. Met de kleutertjes op kabouterpad in het bos, nestkasten timmeren met de leerlingen van het tweede jaar, met de zesdeklassers een moordzaak in de poel oplossen,... het zijn slechts enkele voorbeelden van activiteiten waarbij een natuurouder de leerkracht kan bijstaan. De leerkracht blijft 'baas' in zijn of haar eigen klas. De cursus Natuurouder bestaat uit 6 lessen. Het eerste algemene deel is hetzelfde in de verschillende provincies. Het tweede deel is thematisch en aangepast aan de specifieke wensen per provincie. De cursus eindigt met een ervaringsmoment waarin de ouders de opgedane vaardigheden in praktijk kunnen brengen. Sinds 2005 organiseert CVN cursussen Natuurouder in samenwerking met en met steun van Provincie Vlaams-Brabant. Omdat Natuurouder een nieuw

begrip was in deze provincie kwam de belangstelling, zowel vanuit de ouders als de scholen, nogal traag op gang. Maar dit jaar nam het aantal deelnemers een hoge vlucht. Maar liefst 94 mensen schreven zich in, verdeeld over 7 cursussen. De cursussen vonden plaats in Assent (Bekkevoort), Kessel-Lo, Lubbeek, Overijse, Roosbeek (Boutersem), Rotselaar en Strombeek-Bever. Als afsluiter van de succesvolle reeks cursussen volgde een Natuurouderdag op 16 juni in het provinciedomein te Kessel-Lo. Tijdens deze dag konden natuurouders uit heel Vlaams-Brabant met elkaar ervaringen uitwisselen. In het dagvullend programma werden de deelnemers kort ondergedompeld in de wereld van de kriebelbeestjes, het waterleven en de honingbij. Verder werden de 'Kleuterontdekdozen: de paddenstoel, de slak en het lieveheersbeestje' en 'De schatkist van Boris' voorgesteld en konden de natuurouders even proeven van de zintuigenkoffer: 'Op pad met Koning Clovis.' De dag werd afgesloten met de diploma-uitreiking. Om dit diploma te behalen moesten de cursisten een stage volbrengen. Deze stage en de inschakeling van de natuurouders in de scholen was heel verschillend. Meehelpen met paddenoverzetacties, assisteren bij natuurwandelingen, samen met leerkrachten en leerlingen de speelplaats vergroenen, het

schoolfeest opvrolijken met natuurwerkwinkels, het zijn slechts enkele voorbeelden. 78 kersverse natuurouders mochten uiteindelijk hun diploma in ontvangst nemen van de gedeputeerde voor leefmilieu, dhr. Jean-Pol Olbrechts. De klap op de vuurpijl was de uitreiking van het diploma aan de honderdste Natuurouder. Meer dan 100 Natuurouders in Vlaams-Brabant op 3 jaar tijd: een succesverhaal!

Omwille van het succes van de Natuurouders, zullen er door CVN in samenwerking met en met steun van Provincie Vlaams-Brabant in 2008 opnieuw 6 cursussen Natuurouder georganiseerd worden.

Meer info hierover kan je bekomen bij Veerle Lievens, Dienst Leefmilieu, cel NME: veerle.lievens@vlaamsbrabant.be

Christy Vanfraechem, provinciaal educatief medewerkster CVN

ANTWERPEN

Cultuurmarkt 2007

Naar jaarlijkse gewoonte stond CVN met een stand op de Cultuurmarkt te Antwerpen, samen met de collega's van Natuurpunt Educatie. Met dank aan VMPA voor het uitlenen van het interactieve tentoonstellingsmateriaal.

Bea Verreet, provinciaal educatief medewerkster CVN

Natuurpunt Educatie diensthof Joke Flour (m.) overlegt op de cultuurmarkt met CVN-medewerksters Ellen Vandenplas (l.) en Stella Van Hofstraeten (r.). (foto Lotte Struyf NPE)

